

Utbildningsinspektion i Forssaklackskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Forssaklackskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	480

Forssaklackskolan ingår i Borlänge skolområde med en områdeschef som har ett övergripande ansvar för verksamheten. Forssaklackskolan byggdes 1965 och är lokaliserad mellan två gamla byar Forssa och Kvarnsveden. Skolans upptagningsområde består till övervägande del av villabebyggelse med inslag av flerfamiljshus. Till skolan hör även elever som kommer från områden norr om Dalälven. En majoritet av de elever som avslutar sin grundskoletid i Forssaklackskolan har tidigare gått i Kvarnsvedens skola, Forssaängsskolan eller Amsbergs skola.

Utbildningen omfattar årskurs 6 – 9 med 480 elever läsåret 2003/04. Årskurs 6 består av endast en klass och på grund av utrymmesbrist i Amsbergs skola får de sin utbildning på Forssaklackskolan. Årskurserna 7 och 8 är femparallelliga och i årskurs 9 finns sex klasser. Skolan har utvecklat en kulturprofil för elever från och med årskurs 7 och till denna kan elever från andra delar av kommunen söka. Två av klasserna i varje årskurs har en profil, varav den ena har en inriktning mot musik och den andra mot bild och slöjd. Flertalet elever bor i skolans närhet, men satsningen på kulturklasserna har medfört att vissa elever har sin bostad långt från skolan.

Skolans pedagogiska personal arbetar i ämneslag och vid behov uppstår spontana arbetslag, exempelvis i samband med temaarbeten. Skolvärd, fritidsledare samt studie- och yrkesvägledare finns på skolan. Skolans kurator och skolsköterska är anställda av Resursskolan och sorterar under rektorn för denna verksamhet. På skolan finns även delar av Borlänge skolområdes kanslipersonal som servar hela skolområdet. Denna personalgrupp samt skolans vaktmästare sorterar organisatoriskt under områdeschefen.

Under ett antal år har skolans personal arbetat hårt för att vända skolans negativa rykte. Detta intensiva och målmedvetna arbete har gett gott resultat och idag upplevs skolan som en lugn och väl fungerande arbetsplats för både elever och vuxna.

Genomförandet av inspektionen i Forssaklackskolan

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för Forssaklackskolan har bestått av undervisningsråden Gunnel Eriksson och Per-Olof Artberg. Besök i Forssaklackskolan inleddes den 30 mars 2004 och avslutades den 31 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Forssaklackskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Forssaklackskolan genomfördes formella intervjuer med skolledning, skolans elevstödsgrupp samt ett urval elever, lärare och föräldrar. Lektioner i samtliga årskurser besöktes. Under besöket fördes också spontana samtal med elever och lärare.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Grundläggande demokratiska värden

Forssaklackskolans elever deltar i skolans demokratiska verksamhet. Elevrådet är aktivt och fungerar som remissinstans inför olika beslut och på skolan finns elevskyddsombud utsedda. Även i den direkta skolsituationen visar elever att de vill påverka undervisningens utformning. Bland annat har eleverna i årskurs 6 under demokratiska former verkat för att klassen har undervisning utomhus vid ett lektionstillfälle per vecka.

Ansvarstagande

Ansvarstagandet för den egna miljön syns runt om i skolan. Korridorer och klassrum smyckas av elevarbeten och inspektörerna noterade i stort sett inget klotter. Skolans elevcafeteria sköts av eleverna tillsammans med skolans fritidsledare och eleverna har även förtroendeuppdrag i matsalen. De elever som fungerar som kamratstödjare tar ett stort ansvar för att se till att alla elever mår bra i skolan. Eleverna i årskurs 6 vill ta ett större ansvar än vad de har. Eleverna tar, i de allra flesta fall, även ett stort ansvar för sina studier.

Etiska förhållningssätt

Rektors förhållningssätt är mycket uppskattat och föräldrar uttrycker sin entusiasm över hans sätt att bemöta både elever och vuxna. Detta ”smittar av sig” i verksamheten och det råder en ömsesidig hänsyn mellan vuxna och elever på

Forssacklackskolan. Eleverna uppvisar en insikt om individens rätt att få vara olika.

Trygghet och lust att lära

De elever som inspektörerna talat med har insikt om vikten av att skaffa sig goda kunskaper i grundskolan. Lusten att lära finns hos flertalet elever även om en viss variation finns mellan olika ämnen och för ett antal elever har lusten att lära mattats av.

Rektor anser att tryggheten är grunden för lärandet. Intervjuade föräldrar uppger att eleverna är trygga och att de tycker att det är roligt att gå till skolan och den bilden ger även de elever som inspektörerna talat med.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat av arbetet med normer och värden är bra och att skolan huvudsakligen utgör en trygg miljö för eleverna. Inspektionen visar vidare att eleverna i praktisk handling utvecklat värderingar i linje med målen i läroplanen. Inspektörerna vill dock framhålla vikten av att kontinuerligt arbeta med värdegrundsfrågorna och att följa upp resultatet av detta arbete.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanernas mål att sträva mot

I Forssacklackskolan är elevernas kännedom om kunskapsmålen begränsad med undantag för målen i svenska, engelska och matematik. Kunskapen om betygskriterier är högre och eleverna uppger att dessa stundtals är av betyendekarakter, vilket även inspektörerna observerat.

Inspektörerna har noterat att elever vid Forssacklackskolan arbetar både enskilt och tillsammans med andra. Intervjuade elever uppger att de erbjuds olika möjligheter att arbeta även om vissa arbetssätt överväger.

Kunskaper relaterade till mål att sträva mot och att uppnå i skolår 9 samt deltagande och genomströmning

Genomgående har eleverna goda kunskapsresultat och lärarna framhåller att de diskussioner som förekommer i samband med utvecklingssamtalen har gett en ökad insikt hos eleverna om vilka krav som ställs idag.

För de elever som lämnade grundskolan våren 2003 nådde 92,7 procent målen i svenska. Motsvarande siffra för engelska var 90 procent och 94,1 procent i matematik. Drygt tre fjärdedelar, 76,6 procent, av eleverna lyckades nå målen i samtliga ämnen. Behörigheten till ett nationellt program var 86,1 procent och det genomsnittliga meritvärdet 199,7. I Skolverkets analysverktyg för lokala

sambandsanalyser, SALSA¹, framkommer att såväl resultat för meritvärde som andel elever som inte nått målen i samtliga ämnen, inte till fullo motsvarar de förväntade. Skolan följer och analyserar kontinuerligt betygsutvecklingen för att hela tiden kunna arbeta mot en högre grad av måluppfyllelse.

Eleverna uppger att de företrädesvis bedöms efter resultat på olika prov men också att deras beteende ibland ligger till grund för betygssättningen.

Sammanlagt sex elever har anpassad studiegång under innevarande läsår. För att möta den enskilde elevens behov kan anpassningen innebära en kombination med arbete och skola eller en anpassning av schemat. Dessa elever når, i hög grad, målen i de ämnen som skolan fokuserar på.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Forssacklackskolans kunskapsresultat kan förbättras. Genom att öka elevernas kännedom om kunskapsmålen finns förutsättningar för en ökad förståelse för vilka mål som skall nås i kursplanens olika ämnen.

Vidare bör skolan utveckla former för hur eleverna kan få redovisa sina kunskaper förutom vid provtillfällen. Vid betygssättning skall endast elevernas kunskaper bedömas i relation till målen för det aktuella ämnet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Verksamheten på Forssacklackskolan skall kännetecknas av tre honnörsord: Utvecklande – Rolig – Trevlig. Vid samtal med elever framkommer en splittrad bild i förhållande till dessa honnörsord, men intervjuade elever säger att det är en bra skola.

¹ SALSA = Analysverktyget SALSA, Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser, ger kommuner och skolor möjlighet att bedöma skolors samlade betygsresultat i ett riksperspektiv. Genom att ta hänsyn till skolors elevsammansättning kan kommuner och skolor få en utgångspunkt för diskussion och analys av skolors förutsättningar, processer och resultat. Verktyget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde", med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

I Forssacklacksskolan har den formella elevdemokratien utvecklats på ett föredömligt sätt. I klasserna bedrivs klassrådsverksamhet och de frågor som lyfts där behandlas vidare vid möten för elevrådsrepresentanterna. I elevrådets styrelse har representanterna fått en utbildning för att kunna sköta uppdraget på ett bra sätt. Under ett antal år utbildades nya styrelseledamöter från årskurs 7, men eleverna upplever att detta inte är tillfredsställande eftersom utbildningen krävde erfarenheter från styrelsearbete. Därför har elevrådet bestämt att det är styrelseledamöterna ur årskurs 8 som skall genomgå denna utbildning och idag anser eleverna att de har hittat en bra modell för elevrådsutbildningen. Ordförande och sekreterarposten brukar innehas av elever i årskurs 9, men efter sportlovet lämnar dessa ledamöter över uppdraget till eleverna i årskurs 8. På det viset skolas ny ordförande och sekreterare in i uppdraget successivt och de äldsta eleverna fungerar som mentorer för sina efterträdare. Elevrådet disponerar ett eget rum på skolan. Elevrådet fungerar som remissinstans inför stora beslut på skolan och har en kontinuerlig dialog med rektor. På initiativ från eleverna har skolans uppehållsrum målats om och själva målningsarbetet har utförts av elever.

Eleverna har utsett elevskyddsombud som deltar vid skolans skyddsronder. Skyddsombuden har, tillsammans med elevrådet och skolans lärare, skapat en norm för antalet prov per vecka. Idag är det tillåtet med två prov per vecka och skolans skrivschema finns uppsatt utanför personalrummet.

Elevrådet har uttryckt missnöje med det ”pricksystem” som tillämpas på skolan. Systemet innebär att när elever kommer för sent, inte har med material till lektionen etc. får man en prick. Om eleven fått tre prickar inom en treveckorsperiod måste man ha återläsning i slutet av skoldagen. Det är egentligen inte själva ”pricksystemet” som eleverna reagerar mot, utan det sätt som det tillämpas på. Eleverna uppger att vissa elever får prick för en förseelse, medan andra inte får det för samma förseelse. Genom att göra skillnader mellan elever tycker elevrådet att systemet har överlevt sig självt. Diskussioner om systemets vara eller inte vara har elevrådet fört med rektor, men i den frågan har man inte nått enighet. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka vikten av att elever behandlas på ett likvärdigt sätt. Vidare är det av vikt att de regler som utformas för samvaron i skolan och i klasserna tas fram i diskussion med eleverna samt att de står i överensstämmelse med skolans värdegrund och de disciplinära åtgärder som skolan har rätt att vidta.

Det sätt som det formella elevinflytandet fungerar på Forssacklacksskolan visar att elever både vill och kan ta ansvar i demokratiska frågor. Läroplanen anger tydligt att eleverna även skall ha ett reellt inflytande över utbildningens utformning. Detta inflytande har inte utvecklats på motsvarande sätt i undervisningen. Rektor bedömer att det reella inflytandet behöver utvecklas.

Samverkan med föräldrarna sker genom föräldramöten, vid utvecklingssamtalen, när det är ”öppet hus” och vid andra liknande aktiviteter. Däremot saknas ett föräldraråd och föräldrar uppger att de inte känner behov av ett sådant. Den information som kontinuerligt kommer från skolan upplevs som mycket bra och om man önskar kontakt med rektor så upplever föräldrar att han är väldigt lätt att nå.

Föräldrarna uppskattar rektors tillgänglighet och hans förhållningssätt mot eleverna.

Arbetet mot kränkande behandling

Skolan har ett väl fungerande system för att förebygga kränkande behandling. Det finns en plan för trygghet på skolan samt en handlingsplan mot mobbning. I den senare uttrycks målet "Ingen elev på Forssaklackskolan skall utsättas för mobbning, trakasserier eller annan kränkande behandling". I planen behandlas hur det förebyggande arbetet skall fungera. Planen saknar aspekten vuxens kränkning av elev och har dessutom en otydlighet när det gäller hur man agerar när något inträffat. Skolan har en elevstödsgrupp som sammanträder regelbundet en gång varannan vecka och vid behov med andra tidsintervaller. Trots ett gediget och omfattande arbete för en bra psykosocial miljö förekommer kränkningar, mestadels av verbal karaktär. De yngsta eleverna säger att eleverna i årskurs 9 ibland kräver att de skall visa "respekt för äldre". I några få fall förekommer även grövre former av kränkning och skolans personal arbetar för att komma till rätta med problemet.

På skolan finns en skolvärd och en fältassistent. Dessa finns alltid ute i elevgruppen och har sin "basstation" nära elevernas uppehållsrum, där även elevcafeterian finns. Skolvärd och fältassistentens arbete är mycket uppskattat av alla på skolan och även föräldrarna uttrycker sin belåtenhet med deras arbete.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolans elever erbjuds skolhälsovård. Flera av de elever som söker kontakt med skolhälsovården uppger att de känner sig stressade av skolarbetet. Stressen är mest påtaglig i samband med prov. Elever säger att de sällan är ute på raster och flera elever klagar på bristande ventilation i skolans lokaler. Skolsköterskan skulle gärna vilja utveckla ett hälsopedagogiskt arbete och föräldrar anser att skolans hälsofrämjande arbete behöver stärkas.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Forssaklackskolans arbete för en bra fysisk och psykosocial arbetsmiljö är av god kvalitet. Skolans arbete med att motverka bland annat kränkande tillmälen bör dock utvecklas ytterligare. Vidare bör skolans plan för trygghet tillsammans med handlingsplanen mot mobbning sammantaget utgöra en helhet för skolans arbete att motverka kränkande behandling. Denna bör kompletteras med perspektivet vuxens kränkning av elev samt på ett tydligare sätt ange hur skolan agerar när något inträffat.

Vidare bedömer inspektörerna att Forssaklackskolans arbete med den formella elevdemokratin är av mycket god kvalitet.

Inspektörerna bedömer att skolans hälsofrämjande arbete behöver utvecklas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

På Forssacklackskolan pågår ett arbete med att revidera de lokala tolkningarna av de nationella kursplanerna. Resultatet av detta arbete ser olika ut mellan ämnena, där några bearbetningar snarast kan beskrivas som momentförteckningar, medan andra innehåller mål. Det finns således en stor spridning mellan hur olika ämnen bearbetats, men rektor påpekar att målsättningen är att det skall bli en större enhetlighet. För att stärka tanken på att arbeta som en F-9-enhet sker ett samarbete kring kursplaner med Kvarnsvedens skola och Forssaängskolan. I det material som inspektörerna tagit del av beskrivs sällan kunskapsmålen med beaktande av olika kunskapskvaliteter som fakta – förståelse – färdighet - förtrogenhet.

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

Eleverna uppdelas i grupper om 20 elever i matematik, svenska, engelska och naturorienterande ämnen. Genom att skapa mindre enheter underlättas möjligheterna att arbeta laborativt. Lärarna i de olika ämneslagen samverkar, om än i olika utsträckning, för att skapa en bra undervisningssituation för eleverna.

I årskurs 7 påbörjades hösten 2003 ett utvecklingsarbete där eleverna väljer olika kurser i engelska och matematik. Kurserna är uppdelade i tre nivåer motsvarande de tre betygsstegen. I takt med att eleven når målen på en nivå går man vidare till nästa nivå. Våren 2004 kommer denna arbetsform att utvärderas för att se hur man skall gå vidare i detta utvecklingsarbete.

Individanpassning/Individuell studieplanering och stöd

Forssacklackskolan har en organisation för specialpedagogisk undervisning. Gruppen leds av biträdande rektor och består av kurator, skolsköterska, speciallärare samt studie- och yrkesvägledare. Speciallärares arbetsuppgifter är fokuserade på svenska och matematik. De arbetar med enskilda elever, men också konsultativt för att lärare skall kunna ge stöd inom klassens ram. I förhållande till elevernas behov bedömer skolledningen att resurserna inte räcker till för att ge särskilt stöd till alla elever som har behov av det. Speciallärarna medverkar, där så behövs, vid upprättandet av åtgärdsprogram. Inspektörerna har noterat att det finns många goda exempel på hur skolan på olika sätt mött upp till elevers olika behov av stöd. Detta har riktats både mot elever som har svårigheter,

men även mot några elever som gått vidare i sitt lärande och läser gymnasiekurser. För elever med funktionshinder fungerar undervisningen väl.

Arbetssätten

På skolan tillämpas olika arbetssätt, men elever uppger att de mestadels arbetar enskilt. Det är vanligt, enligt uppgift från elever, att lärarna först har genomgång och att eleverna sedan får olika slags arbetsuppgifter. Några elever påpekade att vissa lärare lyssnar till elevernas synpunkter och de gav även exempel på hur de påverkat undervisningen. Under inspektionen noterades olika arbetssätt. Som exempel kan nämnas teknik i årskurs 9 där eleverna arbetade med förslag till nykonstruktion eller förbättringar av förpackningar. Dessa elever tyckte att det var roligt att ställas inför uppgifter som det inte fanns något färdigt svar på och där endast deras egen kreativitet satte gränser.

Lärarna påpekar att om man är trygg i sin lärarroll är det lättare att erbjuda eleverna alternativa arbetssätt. Rektor menar att arbetssätten ständigt måste vara under utveckling. Från föräldrahåll framfördes önskemål om att skolan borde ta del av de kunskaper som finns om lärtilar för att på så sätt ytterligare förbättra möjligheterna att nå den enskilde eleven. Föräldrarna påpekade även att eleverna i vissa fall kan mer än lärarna. Bland annat nämnde föräldrarna alternativet film som elevens val. Där ansåg föräldrarna att eleverna kan hantera många filmfunktioner på datorn och denna kunskap borde skolan ta vara på.

Vägledning och utvecklingssamtal

Utvecklingssamtalens genomförs under två dagar per termin. Eleverna har då hemarbete och kommer till samtalen på den tid de erbjudits. Före samtalet fyller eleverna i ett formulär som belyser såväl elevens sociala som kunskapsmässiga utveckling. Läraren fyller i sina synpunkter och utifrån underlaget genomförs samtalet. Samtalet utmynnar i en utvecklingsplan som ligger till grund för elevens fortsatta arbete. För att stödja den processen, kan som exempel nämnas, att läraren i årskurs 6 utformat olika arbetsmaterial till sina elever. I en pärm i klassrummet finns individuella uppgifter till respektive elev baserade på den aktuella elevens utvecklingsbehov och detta arbetar eleven med under vissa lektioner. Vid efterföljande utvecklingssamtal följs resultaten av elevens arbete upp.

Föräldrar tycker att eleverna bör styra utvecklingssamtalet i större utsträckning.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

De analyser som gjorts av betygsstatistiken har resulterat i förändringar. Ett exempel på detta är den omorganisering av undervisningen i engelska och matematik i årskurs 7 där eleverna väljer olika ”kurser”.

Utvärdering av lärandet sker i hög grad genom prov enligt uppgifter från elever och föräldrar. Rektor anser att proven har för stor betydelse när det gäller betygssättningen. Lärare genomför i vissa ämnen gemensamma prov för flera klasser som ett sätt att öka likvärdigheten i bedömningen av elevernas kunskaper. Dessutom pågår diskussioner i lärargruppen om proven alltid är utformade på ett sådant sätt att de mäter de kunskaper som avsetts.

Betyget uttrycker i vad mån eleven har uppnått de kursplanemål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen skall ämnesspecifika kriterier för olika betygsssteg användas. Skolverket har tagit del av ett dokument där elevens beteende, som exempelvis närvaro och flit, används som kriterier vid betygssättning och enligt uppgift från intervjuade elever tillämpas detta i något fall. Inspektörerna vill påpeka att ett sådant förfaringsätt inte är förenligt med bestämmelserna om betygssättning. Skolan skall därför utveckla arbetet med att skapa en likvärdig som rättvis betygssättning och i enlighet med författningarnas krav.

Samverkan och öppenhet

Den kommunala musikskolan är en viktig samverkanspartner för Forssaklackskolans musikklasser. För att bli antagen till musikklass krävs att eleven spelar ett instrument som kan bidra till att utveckla skolans orkesterverksamhet. Före antagningen har rektor och företrädare för musikskolan ett samtal med eleven för att ta reda på om tillräckligt intresse finns.

Eftersom musikklasserna, som startade 1994, fått positiv genomslagskraft initierades en ny kultursatsning 1998 med en estetisk inriktning där bild och slöjd tillsammans utgör fundamentet för denna profil.

Skolans ledning anser att det är mycket värdefullt att ge alla elever möjlighet att vidga sina vyer. Därför finns också en omfattande verksamhet i form av studiebesök både i närområdet, men även ett besök på någon av nationalscenerna i Stockholm ingår.

Samverkan sker även med kommunens gymnasieskolor som årligen får besök av eleverna i årskurs 8 och med det lokala näringslivet genom PRAO-verksamheten i årskurs 8 och 9.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten på Forssaklackskolan är av god kvalitet. Elevernas reella inflytande över undervisningen kan förbättras.

Vidare bedömer inspektörerna att Forssaklackskolans arbete med särskilt stöd är godtagbart, men bör förbättras så att alla elever i behov av särskilt får stöd.

Forssaklackskolan skall tillämpa gällande bestämmelser för betygssättning.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

I Borlänge kommun tillämpas en "Beställar- Utförarmodell" mellan den politiska ledningen och den operativa verksamheten. Vart och ett av skolområdena tecknar ett avtal med beställarkansliet och gör ett åtagande utifrån tilldelade medel. Innan områdeschefen undertecknar avtalet förs en diskussion med samtliga rektorer inom skolområdet. Mellan områdeschefen och berörd rektor tecknas inget avtal, utan det som gäller för området gäller även för respektive skola. De prioriteringar som framgår av avtalet tar rektor upp med lärarna.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Skolans ledning består av rektor och en biträdande rektor. Den pedagogiska personalen är uppdelad i ämneslag och enligt skolledningen skapar detta en flexibilitet i organisationen. Spontana arbetslag bildas vid behov när exempelvis olika teman genomförs. Rektor anger att denna organisationsmodell resulterar i att alla lärare tar ansvar för hela skolan, men det finns en nackdel i den ämnesfokusering som sker. Vid behov utser rektor enskilda pedagoger eller grupper av pedagoger som får ansvar för att utveckla olika områden som exempelvis åtgärdsprogram och utvecklingssamtal. De förslag som dessa grupper presenterar leder, efter bearbetningar, till gemensamma och enhetliga dokument för hela skolan. Så gäller exempelvis för det underlag som eleven förarbetar inför utvecklingssamtalet. Tid för olika slag av pedagogiska diskussioner finns schemalagd varje vecka. Hos de intervjuade lärarna finns skilda åsikter om skolans organisation är den mest effektiva och framför allt lärare som prövat på att arbeta i arbetslag lyfter fram positiva sidor med den organisationsformen.

Rektor sammanfattar sitt ledarskap med "eleven i centrum". Skolan skall möta upp till elevernas behov och förtydligas genom skolans mål som presenteras i olika planer:

- ingen, vare sig vuxen eller elev, skall gå till sin arbetsplats och känna sig otrygg. Gemensamt skall vi ta vårt ansvar för att vår arbetsmiljö skall vara trygg, trivsamt och trevligt,
- ingen elev på Forssaklackskolan skall utsättas för mobbning, trakasserier eller annan kränkande behandling,
- synliggöra elevers svårigheter samt medverka till att åtgärder vidtas och
- alla elever skall gå ut Forssaklackskolan med "Godkänt" i alla ämnen.

Rektor är mycket noga med att påpeka att tryggheten är grunden för lärandet. Genom sina dagliga rundor bland eleverna säger han att han skaffar sig en god bild av läget på skolan.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I den lokala arbetsplanen uttrycks skolans sätt att jobba mot målen, vilket även inkluderar nämndens prioriteringar som anges i avtalet mellan beställarkansliet och områdeschefen.

Utvärderingen vid Forssaklackskolan sker löpande. Rektor menar att det inte är effektivt att alltid vänta till utvärderingsdagarna i slutet av läsåret, eftersom

mycket då kan ha fallit i glömska. Genom att använda utvärderingar ”just in time” skapas möjligheter till att snabbt ”ta temperaturen” på den aktuella företeelsen och därefter vidta åtgärder och på så vis kontinuerligt förbättra skolans kvalitet. Lärarna tar även egna initiativ till olika slags utvärderingar.

I Forssaklackskolan genomför eleverna i årskurs 9 en utvärdering av sina år vid skolan. I denna tar eleverna ställning till olika påståenden för vart och ett av kursplanens ämnen. I enkäten ställs även frågor om elevvården, klassråden, elevrådet, utvecklingssamtalen, klassrumsmiljön, allmänna utrymmen, skolmåltiderna samt skolledningen. Eleverna har även möjlighet att skriva kommentarer.

Skolan utvärderar årligen arbetsplanen och dessutom sker en utvärdering som från centralt håll i kommunen. Resultaten av dessa två utvärderingar sammanfogas till skolans kvalitetsredovisning och ligger som underlag för förbättringsåtgärder. Den utvärdering som sker från centralt håll upplevs som om ”den inte hänger ihop”.

För att skapa en röd tråd i elevernas lärande sker återkommande pedagogiska diskussioner med de skolor där eleverna gått innan de började på Forssaklackskolan. Vidare sker diskussioner i svenska, engelska och matematik med lärarna vid gymnasieskolorna.

Rättssäkerhetsfrågor

För att säkerställa den garanterade undervisningstiden har Borlänge skolområde en gemensam timplan. Samtliga rektorer inom skolområdet stämmer årligen av hur timmarna skall fördelas i de olika årskurserna. På Forssaklackskolan får eleverna i profilklasserna något fler timmar än övriga elever.

När det gäller betygssättningen har synpunkter framförts från både föräldrar och elever. En förälder ansåg att eleven fått för lågt betyg i ett ämne och genom att gå igenom betygsriterierna för det högre betygssteget ändrade läraren sin betygssättning. Från elevhåll framförs att en elev fått sänkt betyg på grund av ”prat” och flera elever säger att betygssättningen är orättvis. (Se vidare Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning).

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Forssaklackskolans ledning är av god kvalitet.

Skolan har ett system av god kvalitet för att säkra och förbättra verksamheten. Eftersom skolans mål finns i olika dokument blir det bitvis oklart vad som utvärderas. Inspektörerna anser att skolan tydligare kan synliggöra allt utvärderingsarbete som bedrivs på enheten. Vidare anser inspektörerna att den utvärdering som eleverna i årskurs 9 genomför kan prövas på eleverna i årskurs 8. På det sättet kan dessa elever se hur deras åsikter beaktas under det avslutande året på Forssaklackskolan.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till utbildning och tillgång till särskilda utbildningsformer

Några elever som organisatoriskt hör till Forssaklackskolan har sin skolgång i kommunens resursskola. Rektor fattar beslut om dessa placeringar och har även ansvaret för berörda elevers skolgång. Forssaklackskolan fungerar även väl, både lokalmässigt och ur undervisningssynpunkt, för elever med olika slags funktionshinder.

Eleverna på skolan erbjuds olika individuella val både språkval och elevens val. Teckenspråk erbjuds antingen inom ramen för elevens val eller som språkval. För de elever som går i profilklasser utgör profilen skolans val. Ingen elev läser svenska som andraspråk och inslaget av modersmålsundervisning är litet.

Information om utbildning

Forssaklackskolan har ett väl utvecklat system för information. Inför läsårets start skickas en informationsfolder, Praktisk information inför läsåret, till hemmen. Under året återkommer skolledningen med information till hemmen och intervjuade föräldrar upplever att de är väl informerade om skolans verksamhet. Lärarna får informationsblad varje vecka där olika aktiviteter aktualiseras.

Eleverna ställer många frågor om olika yrken till skolans studie- och yrkesvägledare. I årskurs 8 besöker eleverna samtliga gymnasieskolor och de har även två veckors PRAO, vilket också gäller för eleverna i årskurs 9. För dessa elever intensifieras informationen om gymnasiet och föräldrarna inbjuds till olika informationsmöten. Eleverna kommer vanligtvis in på sitt förstahandsval.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna på Forssaklackskolan erbjuds utbildning i enlighet med gällande bestämmelser.

Skolan har ett väl fungerande system för information till hemmen.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser för samtliga skolformer och personalens kompetens och kompetensutveckling

Forssacklacksskolans har en lärartäthet på 7,2 lärare per 100 elever och i denna siffra inkluderas även speciallärare och skolans IT-ansvarige. Lärarna har genomgående en utbildning som motsvarar de delar de är verksamma inom. Det är låg personalomsättning och flera lärare har arbetat på skolan i många år.

För att skapa stabilitet vid lärares frånvaro finns en resurslärare anställd. Eftersom denna lärare kan skolan och eleverna är bekant med henne får eleverna en bra utbildning även vid ordinarie lärares sjukdom.

Skolans fortbildningsplan anger de prioriteringar som fastställts för läsåret. Till dessa hör satsningar på kvalitetstänkande skola, samverkan med gymnasieskolan i svenska, engelska och matematik samt arbete med utvecklingsbok, utvecklingssamtal, betyg och lokala kursplaner.

Läromedel, pedagogiska materiel och utrustning

Läromedelstillgången bedöms som god, men elever tycker att vissa läromedel är gamla och slitna. I varje klassrum finns en dator, men under inspektionen var dessa aldrig i bruk. På skolan finns även en datasal med cirka 20 datorer med Internetuppkoppling. Några av de föräldrar som intervjuades känner en oro för om eleverna kan hantera word och excel, eftersom kunskaper i dessa program krävs för studierna i gymnasieskolan.

Lokaler

Skolans lokaler är fräscha och välbehållna. Eleverna har under årens lopp arbetat med att dekorera de vitmålade väggarna både i korridorer och i klassrum. I korridorerna finns även arbetsplatser och på så vis har man skapat möjligheter att arbeta i mindre grupper.

Skolans utemiljö erbjuder vissa alternativ till olika idrottsaktiviteter. De yngsta eleverna framför dock önskemål om att ha mer att göra på rasterna.

Resursfördelning

Resurserna till skolan baseras på ett fast belopp per elev samt en pott för social förstärkning.

På skolan fördelar rektor resurserna efter behov. Dessutom budgeteras för den kostnad som betingas av placeringar i Resursskolan. Överskjutande del fördelas slutligen på sådant som kommer eleverna till del i form av teaterbesök och andra kulturaktiviteter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna vid Forssaklackskolan har god tillgång på läromedel och personalens kompetens är hög.

Vidare bedömer inspektörerna att skolan bör se över elevernas möjligheter att använda datorn som ett pedagogiskt hjälpmedel.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Forssaklackskolan övergripande är av god kvalitet. Rektor och biträdande rektor vid skolan arbetar för att skapa förutsättningar för en bra pedagogisk verksamhet med eleven i centrum. Skolans arbete med den formella demokratin är ett gott exempel på hur elever blir engagerade. Inspektörerna vill även lyfta fram de utvärderingar som eleverna genomför efter sin grundskoletid vid Forssaklackskolan.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetet med skolans värdegrund,
- elevernas kännedom om kunskapsmålen,
- former för hur eleverna kan få redovisa sina kunskaper på andra sätt än vid prov,
- elevernas reella inflytande över undervisningen,
- skolans handlingsprogram mot kränkande behandling,
- skolans hälsofrämjande arbete,
- elevernas behov av särskilt stöd,
- former för likvärdighet i betygssättningen och tydliggörande av på vilka grunder betygssättning sker,
- synliggörande utvärderingsarbetet på skolan och
- datorn som ett pedagogiskt hjälpmedel.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Betygssättning sker inte korrekt (Lpo 94, avsnitt 2.7 samt 7 kap. 8§ grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-08-19

Stockholm

Gunnel Eriksson

Per-Olof Artberg